

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора філософії з туризму, доцента

Вовк Катерини Михайлівни

на дисертаційну роботу **Корнійчука Романа Олеговича**

на тему: «**Забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі**», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 242 Туризм

Актуальність теми дисертаційної роботи. На сучасному етапі розвитку туристичної галузі цифровізація є одним із ключових чинників її конкурентоспроможності, адаптивності та здатності до відновлення в умовах нестабільності. Туристичний ринок дедалі більше залежить від цифрових платформ, соціальних мереж, онлайн-сервісів, Big Data, штучного інтелекту, технологій віртуальної та доповненої реальності, глобальних дистриб'юторських систем і інструментів персоналізованої комунікації зі споживачами.

Для України зазначена проблематика має особливе значення, оскільки розвиток туристичної галузі відбувається під впливом воєнних викликів, трансформації туристичних потоків, змін у споживчій поведінці, обмежень міжнародної мобільності та зростання ролі внутрішнього туризму. За таких умов цифрові інструменти стають не лише засобом просування туристичних послуг, а й важливим механізмом підтримки стійкості підприємств, розвитку туристичних дестинацій, формування нових каналів взаємодії зі споживачами та підвищення якості управлінських рішень.

Дослідження та аналіз процесів цифровізації туристичної галузі України набувають особливої актуальності в умовах глобалізації, цифрової трансформації, воєнних викликів, зміни структури туристичних потоків і зростання ролі цифрових каналів взаємодії між суб'єктами туристичного ринку та споживачами. Отже, потреба у формуванні теоретико-методичного підґрунтя для забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі є своєчасною та практично затребуваною. Відповідно, тематика дисертаційного

дослідження Корнійчука Р. О. є актуальною, оскільки дозволяє не лише виявити й проаналізувати сучасні тенденції цифрової трансформації туризму, а й спрямувати увагу на розроблення методичних підходів і практичних рекомендацій щодо розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі України.

Зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями. Актуальність даної роботи підкреслюється її взаємозв'язком з дослідженнями, проведеними в ХНЕУ ім. С. Кузнеця, а саме:

– «Аналіз взаємозв'язку цифрового та людського потенціалу у сфері туризму» (реєстраційний номер 0123U103639), де внесок представлений у Розділі 3 «Оцінка потенціалу використання цифрових послуг для туристичних підприємств»;

– «Стратегування мережі цифрових туристичних послуг за участю індивідуальних суб'єктів туристичного ринку в умовах глобальних зрушень» (реєстраційний номер 0124U003887), де результати досліджень відображено у розділі 2 «Аспекти цифрової безпеки у організації подорожей».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їхня достовірність. Отримані наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими, достовірними та логічними, повністю розкривають завдання та наукову новизну. Це підтверджується аналізом значної кількості наукових праць вітчизняних та іноземних науковців з питань цифровізації, цифрової трансформації туристичної галузі, використання інноваційних цифрових інструментів, управління туристичними дестинаціями, персоналізації туристичних послуг і забезпечення кібербезпеки у цифровому середовищі туризму.

Для вирішення поставлених завдань автором використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, систематизацію, порівняльний аналіз, структурно-логічний підхід, методи оцінювання, моделювання та прогнозування. Їх застосування дало змогу сформулювати цілісне бачення цифровізації туристичної галузі як

складного процесу, що охоплює технологічну, організаційну, управлінську, кадрову, ринково-комунікаційну та інституційну складові. Достовірність результатів забезпечується використанням наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, статистичних, аналітичних та нормативно-правових матеріалів, а також узгодженістю теоретичних положень із запропонованими методичними та прикладними розробками. У дисертації обґрунтовано методичний підхід до оцінювання потенціалу цифровізації туристичної галузі України як багатокомпонентної системи, що включає інфраструктурну, технологічно-функціональну, кадрово-компетентнісну, організаційно-управлінську, ринково-комунікаційну та інституційно-регуляторну складові.

Використання комплексу наукових методів формує цілісний підхід та дає авторові можливість системного дослідження напрямів і можливостей забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі з позицій поєднання її різних аспектів.

Обсяг і глибина виконаного дослідження достатні для обґрунтування наукових висновків і положень, що виносяться на захист. Структура дисертаційної роботи визначена її метою, спрямована на вирішення поставлених завдань. Кількість вирішених завдань достатня для досягнення мети наукового дослідження. Розв'язання кожного поставленого завдання має різний ступінь наукової новизни: удосконалено, уточнено та дістали подальшого розвитку.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів. У дисертаційній роботі Корнійчука Р. О. узагальнено теоретичні засади цифровізації туристичної галузі, удосконалено методичні підходи до оцінювання потенціалу цифровізації та розроблено практичні рекомендації щодо його розвитку в умовах глобалізації й цифрової трансформації.

У першому розділі (стор. 30–75) автор приділяє увагу теоретичним засадам розвитку цифровізації туристичної галузі. Досліджено сутність та еволюцію цифровізації туризму, розкрито співвідношення понять «діджиталізація», «цифровізація» та «цифрова трансформація» у контексті

туристичної галузі. Проаналізовано концептуальний базис цифрової трансформації туризму та визначено її специфіку як системної зміни туристичної екосистеми, що охоплює способи створення туристичного продукту, механізми взаємодії зі споживачем, координацію суб'єктів ринку, управління DESTINACIAMI, використання даних і формування конкурентних переваг. Узагальнено світовий досвід цифрової модернізації туристичної галузі, зокрема щодо платформізації, відкритих даних, цифрового управління DESTINACIAMI, персоналізації сервісів та використання інноваційних цифрових технологій. Визначено основні бар'єри цифрової трансформації туристичної галузі, серед яких недостатній рівень цифрових компетентностей, обмеженість фінансових і організаційних ресурсів, проблеми управління даними, сумісності систем, кібербезпеки та цифрових прав.

У другому розділі (стор. 79–131) проведено дослідження напрямів і можливостей розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі України. Проаналізовано сучасний стан розвитку туристичної галузі України в умовах глобалізації, цифровізації, зовнішніх шоків, безпекових обмежень і трансформації туристичної мобільності. Розглянуто рівень упровадження цифрових технологій у національному туризмі та обґрунтовано доцільність розмежування цифрової присутності й цифрової зрілості суб'єктів туристичного ринку. Визначено роль платформізації, соціальних мереж, маркетплейсів, гібридних каналів комунікації та C2C-взаємодії у трансформації туристичного ринку України. Запропоновано методичний підхід до оцінювання потенціалу цифровізації туристичної галузі України як багатокомпонентної системи, що включає інфраструктурну, технологічно-функціональну, кадрово-компетентнісну, організаційно-управлінську, ринково-комунікаційну та інституційно-регуляторну складові.

У третьому розділі (стор. 135–203) обґрунтовано стратегічні напрями розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі України. Сформовано систему пріоритетних напрямів цифрового розвитку галузі, що охоплює розвиток цифрової інфраструктури та доступності цифрових сервісів, посилення інформаційно-аналітичної спроможності, кадрово-компетентнісне

забезпечення цифрової трансформації, цифрову інтеграцію бізнес-процесів туристичних підприємств, зміцнення ринково-комунікаційної присутності у цифровому середовищі та вдосконалення інституційно-регуляторного забезпечення цифрового переходу. Розроблено прогнозну модель внутрішнього туристичного потоку з мультіджерельними сигналами, що поєднує історичний імпульс попиту, цифровий пошуковий інтерес, транспортну доступність, подієву насиченість, рекреаційні ресурси, цінові сигнали та безпековий фактор. Запропоновано модель Open Tourism Data Hub як механізм розвитку відкритих туристичних даних, прогнозування туристичного попиту, персоналізації сервісів і цифрового управління DESTINACIAMI. Обґрунтовано базові положення Privacy & Cybersecurity Baseline для туристичних підприємств як мінімальний набір заходів цифрової гігієни, кібербезпеки та захисту даних, адаптований до можливостей малого і середнього туристичного бізнесу.

У дисертаційній роботі поглиблено теоретико-методичні засади забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі України шляхом уточнення понятійно-категоріального апарату, удосконалення концептуальних положень щодо цифрової трансформації туризму як системної зміни туристичної екосистеми та розроблення методичного підходу до оцінювання цифровізаційного потенціалу. На цій основі обґрунтовано стратегічні напрями розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі, розроблено прогнозну модель внутрішнього туристичного потоку з мультіджерельними сигналами, запропоновано модель Open Tourism Data Hub як інструмент розвитку відкритих туристичних даних і цифрового управління DESTINACIAMI, а також сформовано базові положення Privacy & Cybersecurity Baseline для забезпечення кібербезпеки та захисту даних туристичних підприємств.

Розробки здобувача мають практичну цінність, що підтверджується їх застосуванням у діяльності підприємств туристичної сфери України. Зокрема, у діяльності ТОВ «Аркада» актуальними є результати щодо вдосконалення теоретико-методичного забезпечення цифровізації діяльності туристичного підприємства з урахуванням взаємозв'язку між розвитком людського та

цифрового потенціалу у сфері туризму. Практичне значення для підприємства мають запропоновані підходи до оцінювання потенціалу використання цифрових послуг, посилення цифрової спроможності суб'єктів туристичного ринку та формування передумов для більш ефективної взаємодії із споживачами туристичних послуг у цифровому середовищі (довідка № 43-к від 29.09.2023 р.).

Імплементація результатів дослідження в діяльність АТ «Готель «Харків» свідчить про прикладну значущість пропозицій здобувача щодо забезпечення кібербезпеки туристичних послуг в умовах розвитку цифрової економіки. Особливу цінність для діяльності підприємства становлять практичні рекомендації щодо підвищення рівня захисту даних, цифрової безпеки та стійкості суб'єктів туристичного ринку до сучасних кіберзагроз, що є важливим елементом розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі (довідка № 37-018/1 від 18.12.2024 р.).

У дисертаційній роботі сформульовано та обґрунтовано низку положень, висновків і пропозицій, що відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість.

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях. Дисертація є самостійним дослідженням Корнійчука Р.О., всі сформульовані в ній положення і висновки обґрунтовано на основі власних досліджень та зроблено посилання на наукові праці здобувача, наведені в анотації. Перелік цих праць також наведено в списку використаних джерел. Було проаналізовано наступні роботи автора:

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Ахмедова О.О., Корнійчук Р.О. Міжнародний діловий туризм як чинник повоєнного відновлення туристичної галузі України. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. Одеса: ОНЕУ, 2023. № 3-4 (86-87). С. 195-204. URL: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(86-87\).2023.195-204](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(86-87).2023.195-204)*

Особистий внесок здобувача: проаналізовано функціональне значення міжнародного ділового туризму у процесах повоєнного відновлення

туристичної галузі України.

2. Дяченко Ю.Ю., Корнійчук Р.О. Особливості формування інформаційної стратегії туристичного підприємства. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 2. С. 378-381. URL: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-65>.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано роль інформаційної стратегії туристичного підприємства в умовах цифрової трансформації туристичного ринку.

3. Сущенко О. А., Корнійчук Р. О. Цифрова трансформація туризму: роль штучного інтелекту у формуванні ринку та досвіду споживачів. *Інфраструктура ринку*. 2025. Вип. 86. С. 261-267. URL: <https://doi.org/10.32782/infrastruct86-41>

Особистий внесок здобувача: проведено аналіз еволюції штучного інтелекту від вузьких прикладних рішень (ANI) до перспектив AGI та ASI, що мають потенціал до цифрової трансформації туристичної галузі.

4. Сущенко О. А., Корнійчук Р. О. Використання штучного інтелекту для аналізу ринку туристичних послуг та створення цифрового продукту. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*, 2025. Вип. 14(47). С. 132-142. URL: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14\(47\).132-142](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14(47).132-142)

Особистий внесок здобувача: досліджено можливості застосування інструментів штучного інтелекту для аналізу ринку туристичних послуг і розробки цифрових туристичних продуктів.

Тези доповідей у матеріалах конференцій:

5. Korniiichuk R., Dmytrychenko A. Needs of a personality as a foundation of business communication. *Сучасне управління організаціями: концепції, цифрові трансформації, моделі інноваційного розвитку: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції* (Харків, 25 листопада 2022 р.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. С. 373-374. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/39988>.

Особистий внесок здобувача: визначено вплив мотиваційних, психологічних і поведінкових чинників на ефективність взаємодії основних

акторів бізнес-середовища.

6. Сущенко О.А., Корнійчук Р.О. Визначення потенціалу використання цифрових послуг для туристичних підприємств. *Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених* (Київ, 26 вересня 2023 р.). Київ: МДУ, 2023. С. 46-48. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/39987>.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано значення цифрових послуг як інструменту розвитку потенціалу туристичних підприємств.

7. Чайковський С.Д., Корнійчук Р.О. Стратегічні напрямки розвитку готельного підприємства на основі ресурсів мережевої взаємодії. *Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень: збірник наукових праць з матеріалами VIII Міжнародної наукової конференції*, (Запоріжжя, 21 лютого, 2025 р.) / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025. С. 18-20. URL: <https://archives.mend.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/21.02.2025/34>

Особистий внесок здобувача: систематизовано напрями використання партнерських зв'язків, цифрових комунікацій і міжорганізаційної співпраці для посилення конкурентних позицій підприємства на ринку гостинності.

8. Корнійчук Р.О. Перспективи упровадження цифрових послуг в галузі туризму. *IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті С. І. Юрія, Кам'янець-Подільський державний інститут*, (Кам'янець-Подільський, 2025). Кам'янець-Подільський, 2025. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/39989>.

9. Сущенко О.А., Корнійчук Р.О. Територіальний брендінг як складова сталого туризму. *Сучасні тенденції розвитку сфери туризму та рекреації: збірник матеріалів. Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 17 квітня 2025 р.). Заг. ред. Васильчук В. М., Гедін М. С. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2025. С. 34-38. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/39991>.

Особистий внесок здобувача: систематизовано напрями використання брендингових інструментів для формування позитивного іміджу DESTINACIЙ, підтримки локальної ідентичності та посилення конкурентоспроможності туристичного продукту.

10. Korniiichuk R., Chaikovskiy S. The influence of social networks on the behavior of users of tourism and hotel services. *Global Trends in Science, Technology and Economy: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity*. September (Graz, Austria, 17-19, 2025). Graz, Austria. 2025. P. 292-296. URL: <https://doi.org/10.70286/isu-17.09.2025>

Особистий внесок здобувача: визначено роль цифрових комунікацій, користувацького контенту, онлайн-відгуків і рекомендацій у формуванні споживчих рішень; обґрунтовано значення соціальних мереж як інструменту просування туристично-готельних послуг, взаємодії з цільовою аудиторією та підвищення лояльності споживачів.

11. Корнійчук Р. C2C-модель у сфері послуг: трансформація ринку у цифрову епоху. *Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця*, 2025. № 3. С. 172-175. URL: <https://hneu.edu.ua/content/documents/39/3856/Attaches/mv-3-2025.pdf>.

12. Корнійчук Р. Соціальні мережі та big data як драйвери просування туристичних послуг. *Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом : матеріали XVII Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених* (Київ, 26 вересня 2025 р.). Маріупольський державний університет. Київ : МДУ, 2025. С. 60-63. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/39990>.

Відповідність дисертації встановленим вимогам та академічна доброчесність. Дисертація Корнійчука Р. О. повністю відповідає вимогам Наказу МОН України №40 від 12.10.2017 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» зі змінами від 31.05.2019 р.

Аналіз дисертаційної роботи Корнійчука Р. О. довів, що в ній відсутні прояви академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації, що підтверджено

перевіркою відповідними програмними засобами у Харківському національному економічному університеті ім. С. Кузнеця.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Під час аналізу дисертаційної роботи Корнійчука Р. О. було сформульовано наступні пропозиції та зауваження:

1. Автором проаналізовано тенденції розвитку туристичної галузі України в умовах глобалізації та цифровізації (с. 79–95). Доцільно було б детальніше розкрити регіональну асиметрію цифрового розвитку туризму, зокрема відмінності між великими містами, відносно безпечними регіонами, малими громадами, прифронтовими територіями та дестинаціями, орієнтованими переважно на внутрішній туризм.

2. У підрозділі 2.2 розглянуто роль платформізації, соціальних мереж, маркетплейсів, гібридних каналів комунікації та С2С-взаємодії у трансформації туристичного ринку України (с. 96–108). Разом із тим, у роботі доцільно було б ширше висвітлити питання залежності малих туристичних підприємств від великих цифрових платформ, зокрема ризики втрати прямого контакту зі споживачем, залежності від алгоритмів просування, комісійної політики та правил платформ.

3. У другому розділі дисертації визначено бар'єри реалізації потенціалу цифровізації туристичної галузі України (с. 109–131). Водночас дискусійним залишається питання цифрової інклюзії споживачів туристичних послуг, зокрема людей старшого віку, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб та інших груп, для яких цифрові сервіси можуть бути не лише інструментом доступу до туристичного продукту, а й додатковим бар'єром.

4. У третьому розділі роботи запропоновано модель Open Tourism Data Hub як механізм розвитку відкритих туристичних даних, прогнозування туристичного попиту, персоналізації сервісів і цифрового управління дестинаціями (с. 181–187). Доцільним було б ширше розкрити організаційну модель адміністрування такого хабу.

Утім, зазначені зауваження не знижують позитивного враження від дисертаційної роботи, результати якої мають теоретичне і практичне значення для розвитку цифровізації туристичної галузі України.

Загальна оцінка дисертаційної роботи, її відповідність встановленим вимогам. Рецензована дисертація «Забезпечення розвитку потенціалу цифровізації туристичної галузі» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, має наукову новизну, теоретичну та практичну цінність.

Дисертація, підготовлена Корнійчуком Романом Олеговичем, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р., зокрема пунктам 6, 7, 8, 9, а також вимогам до оформлення дисертації.

Враховуючи актуальність, обґрунтованість наукових положень і висновків, наукову новизну та практичну значущість дисертаційної роботи, а також дотримання принципів академічної доброчесності, вважаю, що Корнійчук Роман Олегович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 242 Туризм.

Рецензент:

доктор філософії з туризму, доцент
доцент кафедри підприємництва, торгівлі
та туристичного бізнесу
Харківського національного економічного
університету імені Семена Кузнеця
Міністерства освіти і науки України

Катерина БОБК

Підпис засвідчую:

Вчений секретар Харківського
національного економічного
університету імені Семена Кузнеця

Оксана ПИСАРЧУК